

Askerî Hâkimler ve Askerî Savcılar Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 26 . 10 . 1963 - Sayı : 11541 - 11556)

No.
357

Kabul tarihi
26 . 10 . 1963

BİRİNCİ KISIM

Mesleke giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

Askerî hâkim ve askerî savcı olmak için genel şartlar

MADDE 1. — Askerî hâkim ve askerî savcılık sınıfına kabul olunabilmek için :

- A) Sağlık durumları itibariyle askerî hâkim olmaya engel bir hali bulunmaması,
- B) Her hangi bir cürümden hükümlü olmaması ve ceza kovuşturması altında bulunmaması yahut kabahat suçlarından iki aydan fazla hüküm giymemiş olması,
- C) Sarhoşluğu, kumar oynamayı âdet edinmiş veya kumar oynatmış olmaması; yahut kendisinin veya ana ve babasının ve varsa eşinin ahlâk yönünden kötü hali bulunmadığının yaptırılacak araştırma sonunda anlaşılması,

Şarttır.

(B) bendinde yazılı cürümlerden verilen cezaların affa veya zamanaşımına uğraması yahut ertelenmesi hallerinde de mesleke kabul kararı verilmez.

Kaynaklar

MADDE 2. — Askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacı aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlanır :

- A) Muvazzaf subay olan isteklilerden, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerine giriş sınavlarını veya testlerini kazananlardan bu fakültelelere gönderilip öğrenimlerini başarı ile bitirenler,
- B) Askerî liseleri bitirerek harb okullarına kabul olunan isteklilerden, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerinin giriş sınavlarını veya testlerini kazananlardan bu fakültelelere gönderilip öğrenimlerini başarı ile bitirenler,
- C) Kıtada başarı göstermiş ve bir hukuk fakültesi bitirmiş bulunan yedek subaylardan askerlik görevleri sırasında istemde bulunanlar.

Bu kaynakların hangisinden ve ne şekilde faydalanılacağı hususu Yüksek Askerî Şûrânın mütalâası alınarak Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

Muvazzaf subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 3. — Üsteğmenlik rütbesinin en çok ikinci yılında bulunan ve kıtada en az iki yıl hizmet görmüş olan muharip sınıf subaylardan istekli bulunanlar, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerinin giriş sınavlarını veya testlerini kazandıkları takdirde, en çok; Türkiye'deki hukuk fakültelerinin öğrenim sürelerinden bir yıl fazla süre ile izinli sayılarak hukuk öğrenimi yapmak üzere bu fakültelelere gönderilirler.

Savaş halinde bu izin geri alınabilir.

Bu subayların diğer nitelikleri, seçimlerinin ne şekilde yapılacağı ve seçilenlerin hukuk fakülte-

lerindeki öğrenimleri sırasında tâbi olacakları şartlar Millî Savunma Bakanlığınca düzenlenecek bir yönetmelikte belirtilir.

Başarısızlık

MADDE 4. — Hukuk fakültelerini; 3 ncü maddede gösterilen süre içinde bitiremeyen veya başarısızlık veya diğer sebeplerle bir defadan fazla sınıfta kalmak suretiyle bu süre içinde bitirmelerine imkân olmayı veyahut üniversiteler yönetmeliklerine göre öğrencilikle ilişkileri kesilen subayların izinleri kaldırılır ve kıtalarına gönderilirler.

Başarısızlık veya üniversitelerin yönetmeliklerine göre öğrencilikle ilişkilerinin kesilmeleri sebebi ile kıtalarına gönderilenlerin yükselmeleri emsallerine göre bir yıl geriye bırakılır. Şu kadar ki, izin kaldırılmasını gerektiren başarısızlık mücbir sebeplere dayanıyorsa bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Mecburi hizmet

MADDE 5. — Hukuk öğrenimine gönderilen subayların, istifa süreleri, başarı veya başarısızlık hallerinde, izinli olarak fakültelerde buldukları süre kadar uzatılır.

Hukuk öğrenimi sırasında terfi

MADDE 6. — Hukuk öğrenimi süresi içinde üst rütbeye veya kıdemliliğe yükselme sırası gelen subaylar hakkında Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanunu hükümleri gereğince işlem yapılır.

Askerî öğrenci olarak öğrenim yapanlar hakkında özel şartlar

MADDE 7. — Harb okullarına kabul ve askerî hâkim yetiştirilmek üzere hukuk fakültelerine gönderilen askerî öğrenciler, öğrenim süresi itibariyle 4 ncü madde hükmüne bağlıdır.

Bunlardan başarı gösteremiyenler ile üniversiteler yönetmeliklerine göre fakültelerden çıkarılanların askerî öğrencilikle ilişkileri kesilir ve haklarında askerî öğrencilere ait özel kanun hükümleri uygulanır.

Başarı gösterenler Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanununa göre subaylığa nasbolunanlar.

Yedek subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 8. — Hukuk fakültelerini pekiyi veya iyi derece ile bitirmiş ve yirmiyedi yaşını geçmemiş olan yedek subaylardan istekli olanlar, sıralı sicil üstlerinden yeterli sicil almak şartı ile yedek subaylık süresi sonunda muvazzaf sınıfa geçirilerek staj görmek üzere adaylığa kabul olunurlar.

Hukuk fakültelerini pekiyi veya iyi derece ile bitiren istekliler ihtiyaçtan fazla ise bunlar arasından, ihtiyaç bu suretle karşılanamadığı takdirde orta derece ile bitirenler arasından, sınavla alınır.

Bunların muvazzaf subaylığa geçirilmeleri ve kıdem uygulamaları Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanunundaki hükümlere göre yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Adaylık

Adaylık süresi

MADDE 9. — Adaylık süresi bir yıl olup bu hizmet askerî hâkimlik ve askerî savcılık hizmetlerinden sayılmaz.

Adayların göreve bağlılık dereceleri ile bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı diğer niteliklerinin ne suretle denetleneceği, sicil işleri, nerelerde görevlendirilecekleri ve adaylıkla ilgili diğer hususlar Millî Savunma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Askerî hâkim yardımcılığı ve askerî savcı yardımcılığı

Adaylıkta başarı

MADDE 10. — Adaylıkta başarı gösterenler, adaylık süresince tesbit edilen istidatları ve kendi dilekleri de göz önünde tutularak askerî hâkim yardımcılığına veya askerî savcı yardımcılığına geçirilirler.

Askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılıklarına atanmaya engel halleri görülenlerin adaylıklarına son verilir.

Bunlardan :

- A) Öğrenimlerini muvazzaf subay olarak yapmış olanlar eski sınıflarına iade edilirler.
- B) Öğrenimlerini askerî öğrenci olarak yapmış olanlar personel sınıfına geçirilirler.
- C) Muvazzaf subaylığa geçirilmiş olan yedek subaylardan istekli olanlar personel sınıfına geçirilirler. İstekli olmayanlar istifa etmiş sayılırlar.

Yardımcılık süresi

MADDE 11. — Askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılıklarında bekleme süresi üç yıldır. Bu süre sonunda askerî hâkimliğe veya askerî savcılığa geçirilmeye yeterli görülen yardımcıları askerî hâkim veya askerî savcılığa geçirilirler. Yeterli görülmiyenler, yardımcılıkta bir yıl daha denenirler. Bu süre sonunda da yükselme yeterliği gösteremiyenler personel sınıfına geçirilirler.

İKİNCİ KISIM

Özlük İşleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Yükselme

Yükselme esasları

MADDE 12. — Askerî hâkim ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtay Dairelerince ve Daireler Kurulunca verilecek notlar ile idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Askerî savcı ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtay Başsavcılığınca verilecek notlar ile askerî adalet müfettişlerinin raporları ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Adli müşavirlik görevinde bulunanların yükselmeleri askerî adalet müfettişlerince düzenlenecek raporlara ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların yükselmeleri idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere;

Göre, Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanunu esasları dâhilinde yapılır.

İdari sicil üstlerinin yetkileri

MADDE 13. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılar hakkında, subaylık nitelikleri itibariyle disiplin yönünden hal ve gidişlerine bağlı kalmak şartı ile idari üstleri tarafından

subaylar hakkındaki hükümlere uygun şekilde sicil düzenlenir. İdari üstlerin kimler olacağı, sicilin ne şekilde düzenleneceği, adli müşavirlikler Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların sicil işleri Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

Askerî Yargıtayca verilecek notlar

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireleri veya Daireler Kurulunca yapılan temyiz incelemesi sırasında, hükmü veya kararı veren askerî hâkim veya askerî hâkim yardımcılara ilmi yeterliklerini tesbit etmek üzere not verilir.

Notun verilmesinde :

- A) Hükmün esasında isabet sağlanıp sağlanmadığı,
 - B) Delillerin tahlili ve tartışmasında ve belirtilen kanaat ve içtihadın gerekçelerinin açıklanmasında başarı gösterilip gösterilmediği,
 - C) Dâvanın kanuni sebepler dışında uzatılıp uzatılmadığı,
 - D) Soruşturma ve yargılamanın sevk ve yönetiminde hata edilip edilmediği,
 - E) Hükmün ilişkin bulunduğu işin nev'i ve mahiyeti,
 - F) Dâvaya konu olan iş hakkındaki içtihatlarda değişiklik bulunup bulunmadığı,
- Göz önünde bulundurulur.

Hükmün bozulması, onanması, düzeltilerek veya değiştirilerek onanması, kesin olarak aleyhe ve lehe not verilmesi için sebep teşkil etmez.

Leh ve aleyhte kanaat getirilmesine müsaidolmıyan işler için not verilmez.

Askerî savcı ve yardımcılara da, soruşturma ve duruşma sırasında gösterdikleri ehliyet ve liyakata göre yukardaki esaslar içinde ve Askerî Yargıtay incelemeleri sonucu da göz önünde bulundurularak Askerî Yargıtay Başsavcılığınca not verilir.

Askerî Yargıtay Daireleri ve Daireler Kurulu ile Askerî Yargıtay Başsavcılığınca verilen notlar meslekî sicil niteliğinde olup askerî adalet müfettişlerince verilen raporlar ve idari sicil üstlerinde düzenlenen sicillerle beraber yükselme işlemlerine esas olur.

Müfettiş raporları

MADDE 15. — Askerî adalet müfettişlerinin, işlemlerini denetledikleri askerî savcılar ve yardımcılar ile adli müşavirler hakkında belgelere dayanarak düzenledikleri rapor ve iyi hal kâğıtları, bunların yükselmelerinde değerlendirilmek üzere ilgili kuvvet komutanlıklarının personel başkanlıklarına ve Askerî Adalet İşleri Başkanlığına gönderilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yer değiştirme

Yer değiştirme esasları

MADDE 16. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin atanmaları bu kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla Silâhlı Kuvvetler mensuplarının nakil ve tâyinleri hakkındaki hükümler esas alınarak Millî Savunma Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ile Cumhurbaşkanının onayına sunulur ve Resmî Gazete ile yayınlanır.

Askerî hâkim ve askerî savcılar, muvafakatleri alınmadıkça üçüncü coğrafi bölgede üç yıldan, diğer bölgelerde dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamazlar. Ancak bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması, nezdinde mahkeme kurulan birliğin yer değiştirmesi ve

ya yükselme sebebiyle aynı kadroda kalmalarına imkân olmıyanların yahut üçüncü coğrafi bölgeye atanma sırası gelenlerle sıkıyönetim halinde sıkıyönetim mahkemelerine atanmalarda muvafakat şartı aranmaz.

Askerî hâkimlik, askerî hâkim yardımcılığı, askerî savcılık, askerî savcı yardımcılığı görevlerine ve adli müşavirliklere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarına ve askerî yargı ile ilgili idari görevlere yapılacak atanmalarda yukarıdaki fıkralar hükümleri saklı kalmak şartıyla, Askerî Yargıtay notları, müfettiş raporları ve idari üstlerce düzenlenen siciller göz önünde tutularak işlem yapılır.

Bu görevlerden birinden diğerine yapılacak atanmalar ya ilgilinin muvafakati veya buldukları yerde kendi kusurları olmaksızın hâkimliğin gerektirdiği şeref ve tarafsızlıkla görev yapamayacakları yahut buldukları yerlerde kalmaları memuriyetlerinin nüfuz ve itibarını zedeleyici veya işlerin çokluğuna ve çeşidine göre görevde gereken başarıyı göstermedikleri soruşturma ve belgelerle anlaşılmasına yahut kadro ve hizmetin böyle bir atanmayı zorunlu kılması haline bağlıdır.

Askerî Yargıtay Başkanlığına, İkinci Başkanlığına, Daire Başkanlıklarına, Üyeliklerine ve Başsavcılığına seçilen askerî hâkim ve askerî savcıların atanmaları 1 nci fıkroda olduğu gibi kararname ile yapılır ve yayınlanır. Bunlar başka bir göreve atanamazlar. Ancak, muvafakati alınmak ve Askerî Yargıtay üyeliği hukukundan feragat etmek şartı ile başka bir göreve atanabilirler.

Adli müşavirliklerde, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin atanmalarında süre ve muvafakat şartı aranmaksızın subaylar hakkındaki genel hükümler uygulanır.

Özel atanma şartları

MADDE 17. — Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı kadrolarına, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet müfettişliklerine, Genel Kurmay Başkanlığı Adli Müşavirliği kadrolarına ve Askerî Yargıtay Başsavcı yardımcılıklarına yapılacak atanmalarda bu hizmetlerin gereklerine uygun tecrübe ve nitelik aranır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özlük hakları

Özlük hakları

MADDE 18. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının ve adayların maaş dereceleri, maaş yükselmeleri ve diğer özlük hakları subaylar hakkındaki kanun hükümlerine tabidir.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, almakta oldukları maaş derecesinin tekbül ettiği sınıf ve derecede bulunan adliye hâkim ve savcıları ile yardımcılarına verilen ödenek miktarı esas olmak üzere adliye hâkim ve savcılar hakkındaki kanun hükümleri gereğince hâkim ödeneği verilir.

Adaylığını tamamlayan askerî hâkim sınıfından teğmenler, askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılığı görevine başladıkları tarihi takibeden aybaşından itibaren 10 ncu derece adliye hâkim ve savcıları gibi ödenek alırlar.

Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleriyle Askerî Yargıtay Başsavcısı, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı ve Genelkurmay Adli Müşavirine aynı kanun hükümlerine göre Yargıtay Başkan ve üyelerine verilen ödenek miktarınca ödenek verilir.

Ödenegin verilmesi ve kesilmesinde aynı kanun esasları uygulanır.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları görevli buldukları mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle maaşlarından yoksun kılınamazlar.

Adli müşavirlikler ile Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İzin, istifa, yaş haddi ve emeklilik

İzin

MADDE 19. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, adli müşavirlere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanlara ve adaylara Askerî İzin Kanunu esaslarına göre izin verilir.

Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkındaki 127 sayılı Kanunun bu konudaki hükümleri saklıdır.

İstifa

MADDE 20. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların istifaları, bu kanundaki özel hükümler saklı kalmak şartı ile subaylar hakkındaki kanun hükümlerine tabidir.

Yaş haddi ve emeklilik

MADDE 21. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının ve adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin emeklilik yaş haddi eşit rütbedeki subaylar gibidir.

Emekliye ayrılma

MADDE 22. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların emekliye ayrılmaları, diğer sınıf subayları hakkındaki genel hükümlere tabidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve kovuşturma

İhbar ve şikâyet

MADDE 23. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında bulunan askerî hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevlerinin gereklerine uymıyan hal veya eylemleri yahut Askerî Yargıya tabi şahsi suçları şikâyet ve ihbar edilir veya cereyan eden işlemlerden öğrenilirse soruşturma izni verilmesine lüzum olup olmadığının tesbiti için Millî Savunma Bakanı tarafından ilgili şahıstan kıdemli bir askerî adalet müfettişi görevlendirilir. Zorunlu hallerde bu görev en kıdemli askerî adalet müfettişi tarafından yerine getirilir.

Şikâyet veya ihbar incelemeyi gerektiren belli bir sebebi kapsamaz veya gerçek kimlik ve doğru adres gösterilerek yapılmazsa evrak işleminden kaldırılır.

Askerî adalet müfettişinin yetkileri

MADDE 24. — Millî Savunma Bakanı tarafından görevlendirilen askerî adalet müfettişi lüzumlu gördüğü kimseleri yeminle dinleyebilir. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kurumlardan doğrudan doğruya toplayabilir. Askerî adalet müfettişince yapılacak bu işlemlerde Devlet organları ve kurumları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Askerî adalet müfettişi bu soruşturma sırasında arama, tutuklama ve diğer tedbirler hakkında karar verilmesi için en yakın askerî mahkeme ve diğer yargı organlarından istemde bulunabilir.

Hakkında işlem yapılan kişinin görevine devamının, soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse geçici bir tedbir olarak işten el çektilmesi hususunda askerî adalet müfettişince Millî Savunma Bakanından istemde bulunulur. Millî Savunma Bakanı tarafından yerine getirilen işten el çektilme işlemi, mahiyet ve sonuçları itibarıyla Askerî Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunundaki hükümlere tabidir.

Soruşturma

MADDE 25. — Millî Savunma Bakanı, soruşturma yapmaya memur edilen Askerî Adalet müfettişince düzenlenen ve düşüncesini de kapsıyan evrakı inceler, elde edilen sonuca göre hazırlık soruşturması yapılması için izin verilmesine veya disiplin cezası tâyinine, yahut kovuşturma yapılmasına lüzum görmezse evrakın işleminden kaldırılmasına karar verir.

Millî Savunma Bakanınca hazırlık soruşturması açılmasına izin verildiği takdirde düzenlenmiş olan evrak gereği yapılmak üzere ilgilinin görevli bulunduğu yere en yakın askerî mahkemenin savcısına gönderilir.

Bir suçtan dolayı yapılacak ceza soruşturması disiplin cezası uygulanmasına engel olmaz.

Soruşturma sonucu

MADDE 26. — Askerî Adalet müfettişince düzenlenen evrak kendisine gönderilen askerî savcı, suç, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları hakkındaki Kanunda yazılı olsa bile, Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemi yapar. Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları hakkındaki Kanunun 2 nci kısmında yer alan disiplin suç ve cezalarına ait hükümler askerî mahkemeler tarafından da uygulanır.

Askerî Adalet müfettişince yapılan soruşturma hazırlık soruşturması olarak kabul edilebilir.

Soruşturma süresi

MADDE 27. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları hakkındaki dâvalar, diğer dâvalara göre öne alınarak görülür. Kanuni zorunluktan doğan engeller olmadıkça bu dâvalar üç aydan fazla uzayamaz.

Genel yargıya tâbi şahsi suçlar

MADDE 28. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin genel yargıya tâbi şahsi suçları hakkında genel hükümler uygulanır.

Ancak soruşturma ve kovuşturma o yer ağırceza mahkemesi savcılığı ve sorgu hâkimliğince, son soruşturma ise ağır ceza mahkemesince yapılır.

Disiplin cezaları

MADDE 29. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, adli müşavirlere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında görevli askerî hâkimlere Millî Savunma Bakanı tarafından aşağıdaki disiplin cezaları verilebilir. Bu kararlar kesindir.

- A) İhtar,
- B) Tevbih.

Savunma alınmadan disiplin cezası uygulanmaz.

Disiplin cezalarına aittir kararlar ilgilinin sicil dosyasına konur.

İhtar cezası

MADDE 30. — İhtar, görevde dikkati çekmek veya bir eylem ve tutumundan dolayı ilgiliyi uyarmaktır.

Tevbih cezası

MADDE 31. — Tevbih, belli bir eylem veya tutumundan dolayı onu işliyenin kınanmasıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Askerî Yargıtay Başkanları ve üyeleri ile Başsavcısı hakkında özel hükümler

Soruşturma açılması

MADDE 32. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, Daire Başkanlarının, üyelerinin ve Başsavcısının görevleri ile ilgili suçları için soruşturma açılması Askerî Yargıtay Genel Kurulunun kararına bağlıdır.

Genel Kurul, önce soruşturma açılmasına yer olup olmadığının belli edilmesi için gerekli incelemeyi yapmak üzere hazır bulunanlar arasından ad çekmek suretiyle bir üye seçer. Bu üye incelemesini yaptıktan sonra düşüncesini belirtmeksizin durumu bir raporla Başkanlığa bildirir. Bu rapor üzerine Genel Kurulda yapılacak görüşme sonunda soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verildiği takdirde kararın bir örneği ilgili üyeye ve bir örneği de ihbar veya şikâyette bulunana tebliğ olunur.

Soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde gerekli soruşturmayı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununa göre yapmak üzere, gizli oyla üç üye görevlendirilir. Bu kurula üyelere en kıdemlisi başkanlık eder.

Bu kurul 24 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkilere sahiptir.

İmzasız veya adresiz yahut takma adla yapılan ihbar veya şikâyetler işleme konulmaz.

Soruşturma sonucu

MADDE 33. — Soruşturma ile görevli kurul, yaptığı soruşturma sonucunu bir raporla tesbit ve Genel Kurula arz eder.

Genel Kurul son soruşturmanın açılmasına karar verdiği takdirde soruşturma evrakı Yüce Divana sunulmak üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

Şahsi suçlar

MADDE 34. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, Daire Başkanları ve üyeleri ile Başsavcısının askerî yargıya tabi şahsi suçlarından dolayı haklarında soruşturma açılmasına veya kovuşturmayaya yer olmadığına yahut dâva açılmasına karar verilmesi Askerî Yargıtay Genel Kurulunca, hazır bulunanlar arasından ad çekmek suretiyle seçilecek üç kişilik bir kurula aittir.

En kıdemli üye kurula başkanlık eder. Bu kurulca dâva açılmasına karar verildiği takdirde evrak, sonraki kanuni işlemlerin yapılması için Askerî Yargıtay Başsavcısına verilir.

Yargılama, Askerî Yargıtay Başkanının gösterdiği Askerî Yargıtay dairesinde yapılır.

Gerek bu daireye, gerekse temyiz yolu ile inceleme yapacak daireler kuruluna soruşturma yapmış üyeler katılmazlar.

Askerî Yargıtay Başsavcısı hakkındaki yargılamada, Başsavcılık görevi Millî Savunma Bakanının göstereceği Askerî Yargıtay daire başkanlarından biri tarafından yapılır.

Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleriyle Başsavcısının genel yargıya tabi şahsi suçlarının kovuşturulmasında Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısının şahsi suçlarının kovuşturulmasına ilişkin hükümler uygulanır.

Haysiyet divanı

MADDE 35. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Askerî Yargıtay Başsavcısının hâkimlik vakar ve şerefine ve şahsi haysiyetlerine dokunan veya görevleri gereklerine uymıyan ihtiyari eylem ve tutumlarından dolayı haklarında 29 ncu maddede yazılı disiplin cezalarını uygulamak üzere Askerî Yargıtay Başkanının başkanlığı altında Askerî Yargıtay Başsavcısı, daire başkanları ve her daireden adçekmek suretiyle seçilen birer üyeden müteşekkil bir haysiyet divanı kurulur.

Soruşturma ve sonucu

MADDE 36. — Askerî Yargıtay Başkanı, 35 nci maddede yazılı asker kişilerin aynı maddede eylem ve hareketlerin oluşunu doğrudan doğruya veya Askerî Yargıtay II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından yazılı olarak başvurulması suretiyle öğrenirse işi haysiyet divanına sevk eder.

Millî Savunma Bakanı da bu gibi eylem ve hareketlerin oluşunu her hangi bir surette öğrendiği takdirde işin haysiyet divanında görüşülmesini isteyebilir.

Bu hallerde Başkan tarafından haysiyet divanına sevkine lüzum görülenlerden durum sorulup savunması alınır. Savunma bizzat hazır bulunarak veya vekil göndererek yapılır. Haysiyet divanının kararları üçte iki çoğunlukla verilir.

Bu kararlar kesindir.

Askerî Yargıtay Başkanı hakkındaki ihbar ve şikâyetlerde bu maddede yazılı görevler, Askerî Yargıtay II nci Başkanı tarafından yerine getirilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM**Çeşitli hükümler***Generalliğe ve amiralliğe yükselme*

MADDE 37. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Başsavcısının yüksek mahkeme hâkimleri olarak Anayasa ile belirtilen hakları saklıdır. Ancak, bun-

lardan yükselme sırası gelenlerin general veya amiralliğe yükselmeleri Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Kıyafet

MADDE 38. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları duruşma hâkimliği ve savcılık görevlerini yaparlarken eşiti adliye hâkimlerinin ve savcılarının özel kıyafetini taşırlar.

Hâkimlik hizmeti

MADDE 39. — Askerî hâkimlerin ve askerî savcılarının askerî mahkemelerdeki askerî hâkimlik ve askerî savcılık kadrolarında geçen hizmet sürelerinden başka adli müşavirliklerde, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görev kadrolarında geçen hizmet süreleri de hâkimlik hizmetlerinden sayılır.

Askerî yargı ile ilgili idari görev kadroları şunlardır.

- A) Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı kadroları,
- B) Millî Savunma Bakanlığı Hukuk Müşavirliği kadroları,
- C) Genelkurmay Başkanlığı ile Kuvvet Komutanlıklarındaki (Jandarma Genel Komutanlığı dâhil) Hukuk İşleri Müdürlüğü kadroları.

Geçici yetki

MADDE 40. — Askerî mahkemelerde görevli kıdemli askerî hâkimlerin veya askerî savcılarının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanı askerî hâkim ve yardımcıları ile askerî savcı ve yardımcılarına asıl görevlerine ek olmak ve üç ayı geçmemek üzere; izin, hastalık veya diğer sebeplerle boş bulunan aynı yerdeki veya başka bir yargı çevresindeki aynı nev'i hizmete ait kadro görevini yapmak için geçici yetki verebilir.

Askerî hâkim yardımcıları, kendilerine Millî Savunma Bakanı tarafından geçici yetki verilmesi halinde veya buldukları mahkemenin kıdemli hâkimi tarafından kendilerine verilen işlerde askerî hâkimlerin bütün görev ve yetkilerine sahiptirler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerî adli hâkim sınıfında bulunanlar hizmet süreleri, sicil durumları, Kuvvet bağlılıkları ve kadro zorunlukları esas alınarak askerî hâkimliğe, askerî savcılığa, adli müşavirliğe, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarına ve askerî yargı ile ilgili idari görevlere atanırlar.

Bu kanuna göre yapılacak hizmet atanma işlemleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay içinde bitirilir.

Hizmet atanmaları yapıluncaya kadar askerî adli hâkim deyimi, askerî hâkim, askerî savcı ile yardımcılarını, adli müşavirleri, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari kadrolarda bulunanları ve adayları kapsar.

Halen Jandarma Genel Komutanlığına bağlı ve mensubolan askerî adli hâkimler, bu kanunun yayımından başlayarak en geç üç ay içinde İçişleri Bakanlığınca, Millî Savunma Bakanlığı emrine nakledilirler.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut askerî adli hâkim miktarı kadro ihtiyacını karşılamadığı takdirde, asıl kaynaklardan yeter personel yetiştirilinceye kadar yedek subay okulunu bitirerek asteğmenliğe naspedilmiş olanlardan hukuk fakültesini bitirmiş ve hâkimlik görevinden sayılan hizmetlerde bulunmuş veya avukatlık veyahut eylemli öğretim üyeliği yapmış olup bu kanuna göre lüzumlu şartlara sahip bulunanlardan yeteri kadar askerî hâkim ve askerî savcı yardımcısı yetiştirilmek üzere Millî Savunma Bakanlığınca ad çekme ile ayrılırlar.

Bu suretle askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılığı adaylığına ayrılmış olanlar, askerî mahkemelerde ve askerî savcılıklarda üç ay çalıştırılırlar. Bu süre sonunda başarı gösterenlerin askerî hâkim yardımcılığına veya askerî savcı yardımcılığına 16 ncı madde hükümlerine uygun olarak atanmaları yapılır ve bunlar askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılarının haklarına ve yetkilerine sahibolurlar. Başarı gösteremiyenler veya askerî hâkim veya askerî savcı yardımcısı olmak niteliklerini kaybedenler Millî Savunma Bakanlığı tarafından derhal asıl sınıflarına gönderilirler. Bunlar emsalleri ile terhis edilirler.

Bu madde hükmü savaş halinde de uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 41. — 6 Temmuz 1956 tarihli ve 6775 sayılı ve 20 Mayıs 1959 tarihli ve 7281 sayılı kanunlar ile 17 Eylül 1943 tarihli ve 4497 sayılı Kanunun 1 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

9 Haziran 1942 tarihli ve 4273 sayılı Kanun ve bu kanunun ek ve tadilleri ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri, bu kanunun kapsadığı kişiler hakkında uygulanmaz.

Kanunun yürürlüğü

MADDE 42. — Bu kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 43. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

28 Ekim 1963

	Millet Meclisi,		Cumhuriyet Senatosu	
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	: 26.10.1963	1/550		1/312
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkere-nin tarih ve numarası	: 28.10.1963	4/375		

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
21	141	473	15	124	476,517,555,556:
	156	337			562
	157	360:365,365:376			
	158	394:416,416:433			

Millet Meclisi 514 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisi 157 nci Birleşim Tutanak Dergisine, Cumhuriyet Senatosu S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu ... Birleşim Tutanak Dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Millî Savunma ve Adalet komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Cumhuriyet Senatosu Millî Savunma ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon.